

ΑΕΙ και νέος νόμος-πλαίσιο

Μ. Τούμπουρας
Καθηγητής Ιατρικής Α.Π.Θ.

Όπως είναι γνωστό, ο ισχύων από το 1983 Νόμος-Πλαίσιο στα πλαίσια εκδημοκρατισμού του Πανεπιστημίου, υιοθέτησε το «Πανεπιστήμιο των ομάδων» με στόχο την κατάργηση της αποκαλούμενης «κυριαρχίας των τακτικών καθηγητών» αλλά και έδωσε ευκαιρία στους φοιτητές, με την ευρεία συμμετοχή τους σε κάθε διαδικασία, να εξασκηθούν στην εφαρμογή της δημοκρατίας. Οι προθέσεις όμως αυτές, όσο αγαθές και αν ήταν, κρινόμενες εκ του αποτελέσματος, ασφαλώς και δεν επιβεβαιώθηκαν.

Επιχειρήθηκαν έκτοτε αρκετές διορθωτικές κινήσεις, όλες όμως ήταν πολύ άτολμες και δεν επηρέασαν τη βασική εξισωτική ιδεολογία αυτού του νόμου. Τα ΑΕΙ δεν είναι ή δεν μπορεί να είναι μόνον ιδρύματα εξισωτικού χαρακτήρα για την παιδεία του «δήμου», τα ΑΕΙ πρωτίστως θα πρέπει να είναι ιδρύματα αξιολόγησης και προώθησης των «αρίστων» προς όφελος του γενικού συνόλου. Λέξεις και έννοιες όπως εκδημοκρατισμός, αξιοκρατία, αξιολόγηση, πανεπιστημιακό άσυλο, καταστρατηγήθηκαν άπειρες φορές και ήλθε πλέον ο καιρός να επαναπροσδιοριστούν με σαφήνεια.

Οι σπουδές στα ΑΕΙ θα πρέπει να οδηγούν μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα σε κάποιο τέλος που να παρέχει επαγγελματική κατοχύρωση. Η αναδιάρθρωση του κανονισμού σπουδών ώστε να περιέχουν ξεκάθαρο σύγχρονο περιεχόμενο, η καθιέρωση ενδιάμεσων εξετάσεων και κύκλων σπουδών, ώστε να εκλείψουν νοσηρά φαινόμενα όπως αυτό της μεταφοράς μαθημάτων ή αυτό του ενός βιβλίου, είναι μερικά από τα πολλά που πρέπει να συμπεριληφθούν στον υπό διαμόρφωση νέο Ν.-Π. Οι φοιτητές αισθάνονται και είναι μάλλον χρήστες παρά πλήρη μέλη των ΑΕΙ. Το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής τους στις φοιτητικές εκλογές δίδει τη δυνατότητα στην επικράτηση καλά οργανωμένων ομάδων με πολιτικά κριτήρια, οι οποίες, επιβάλλοντας τις απόψεις τους επί της «σιωπηλής πλειοψηφίας», επιτυγχά-

νουν πλεονεκτήματα υπέρ αυτών και επηρεάζουν σε υπερβολικό βαθμό την εκλογή Προέδρων Τμημάτων και πρυτανικών αρχών. Στη Γερμανία, όπου προ ετών επικρατούσε μια ίδια νοσηρή κατάσταση, οι Πρυτάνεις εκλέγονται πλέον από την πλειοψηφία των μελών διδακτικού προσωπικού (ΔΕΠ).

Στον τομέα της έρευνας αργήσαμε απελπιστικά να κατανοήσουμε, προφανώς λόγω ιδεολογικών αγκυλώσεων, την αξία της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία, της σύνδεσης της έρευνας με την οικονομία της αγοράς. Η σύγχρονη έρευνα απαιτεί τεράστιους πόρους και η χρηματοδότηση που παρέχει το κράτος δεν θα είναι ποτέ επαρκής. Από πού επομένως θα προέλθει η χρηματοδότηση αν μη από την ιδιωτική οικονομία η οποία και μετατρέπει τους καρπούς της έρευνας σε αγαθά για το καλό του συνόλου; Οι ΗΠΑ κυριαρχούν στα βραβεία Nobel και στην ανάπτυξη και εφαρμογή νέας τεχνολογίας, διότι απλούστατα επέλυσαν μέσω κράτους και ιδιωτικής οικονομίας το πρόβλημα της χρηματοδότησης της έρευνας.

Στις Ιατρικές Σχολές η κατάσταση σήμερα χαρακτηρίζεται από συσσώρευση προβλημάτων δημογραφικού και οικονομικού χαρακτήρα. Η πυραμίδα του προσωπικού ΔΕΠ είναι πλέον ανάστροφη. Μεγάλος ο αριθμός των καθηγητών στις υψηλές βαθμίδες, ελάχιστοι οι λέκτορες και αυτοί μεγάλης ηλικίας. Η επανεισαγωγή του θεσμού του βοηθού με σύμβαση περιορισμένου χρόνου πιθανώς θα επέλυε το πρόβλημα, αφού ο θεσμός θα αποτελούσε και τη δεξαμενή επιλογής των νέων λεκτόρων. Τα ισχύοντα κριτήρια ανέλιξης των μελών ΔΕΠ είναι πολύ ελαστικά, μη συγκεκριμένα και καθόλου αξιοκρατικά. Ο ισχύων νόμος κατήργησε μεν την υφηγεσία, δεν φρόντισε όμως να την αντικαταστήσει με ισοδύναμες επιστημονικά επιδόσεις. Τα κριτήρια ανέλιξης για κάθε βαθμίδα και ειδικότητα θα πρέπει να επαναπροσδιορισθούν ώστε να είναι πολύ συγκεκριμένα και ο υποψήφιος ή θα τα έχει ή δεν θα τα έχει. Οι διευ-

θιντές των Πανεπιστημιακών Κλινικών σπάνια πλέον εκλέγονται μετά από ελεύθερη προκήρυξη της θέσης. Η διεύθυνση «δίδεται» κατ' ανάθεση χωρίς ουσιαστική αξιολόγηση επιστημονικής και επαγγελματικής επάρκειας, όπου η πλειοψηφία αυτών που ψηφίζουν είναι κατώτερης βαθμίδας από τον κρινόμενο. Είναι ένα καθαρά συντηχιακό σύστημα που αποκλείει κάθε ανταγωνισμό, ενώ θα έπρεπε να συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο

για την καίρια αυτή θέση του διευθυντού Πανεπιστημιακής Κλινικής.

Εύχομαι η νέα διακήρυξη του Υπουργείου Παιδείας για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των ΑΕΙ να μην είναι μια επιπλέον διορθωτική κίνηση περιορισμένου χρόνου, αλλά ένας ριζικός εκσυγχρονισμός με προοπτικές μεγάλης διάρκειας για το καλό αυτής της χώρας.

